Morganukodonty

Morganukodonty (†Morganucodonta lub Morganucodontiformes Kinman, 1994) – rząd wymarłych ssakokształtnych, obejmujący rodziny *Morganucodontidae* oraz *Megazostrodontidae*. Morganukodonty wywodziły się od cynodontów i były kladem bazalnym dla ssaków. Zamieszkiwały Europę, Azję, Afrykę i Amerykę Północną. Większość zaliczanych do tej grupy taksonów żyła w późnym triasie i wczesnej jurze, a jeden rodzaj (*Wareolestes*) żył jeszcze w środkowej jurze. Możliwymi przedstawicielami rodziny są także: środkowojurajski rodzaj *Klamelia* oraz wczesnokredowy *Purbeckodon*[1].

Morganukodonty

Morganucodonta

Kermack et al., 1973

Okres istnienia: trias późny–jura środkowa

Pre Є O S D C P T J K Pg N Q

Megazostrodon (Muzeum Historii Naturalnej w Londynie)

Systematyka	
Domena	eukarionty
Królestwo	zwierzęta
Typ	strunowce
Podtyp	kręgowce
Gromada	synapsydy
(bez rangi)	ssakokształtne
Rząd	**morganukodonty**

Spis treści

Cechy charakterystyczne
- Ogólna charakterystyka
- Uzębienie
- Laktacja i młode

Przypisy

Bibliografia

Cechy charakterystyczne

Ogólna charakterystyka

Morganukodonty osiągały bardzo małe rozmiary, porównywalne z rozmiarami obecnie żyjących myszy. Małe rozmiary umożliwiały im znacznie szybsze przystosowywanie się do zmieniających się warunków i zajęcie nisz ekologicznych, niedostępnych dla ich przodków – cynodontów. Morganukodonty nie były już wszechstronnymi mięsożercami, a wysoko wyspecjalizowanymi nocnymi owadożercami, posiadały także bardziej rozwinięty mózg, znacznie szczelnej zamknięty w puszce mózgowej, aniżeli u cynodontów. Charakteryzowały je opływowe kształty obręczy barkowej i biodrowej, elastyczna kostka i giętki kręgosłup, umożliwiający im skoczny chód (podczas niego ciało wyginało się w górę i w dół), w przeciwieństwie do typowego chodu gadów, podczas którego ich ciało wiło się na boki.

Uzębienie

Zgodnie z tym, że im mniejsze zwierzę, tym większa powierzchnia jego ciała w stosunku do masy i tym szybciej traci ono ciepło, osiągające małe rozmiary morganukodonty spalały więcej energii i potrzebowały więcej pokarmu, by ją uzupełnić. Aby usprawnić działanie układu pokarmowego rozwinęły się u nich potężne

mięśnie szczęki oraz powstały tworzące dopasowany zgryz trzonowce i przedtrzonowce, które służyły do lepszego rozdrabniania pokarmu. Morganukodonty w przeciwieństwie do synapsydów i gadów miały jedynie dwa zestawy zębów, podobnie jak ludzie, co umożliwiało im pełne wykorzystanie dopasowanego zgryzu.

Laktacja i młode

Istnieje duże prawdopodobieństwo, że morganukodonty wykształciły już gruczoły mleczne i laktację, choć z pewnością nie wykształciły sutków, gdyż nie występują one u stekowców, najbardziej prymitywnych obecnie żyjących ssaków. Jako że młode po urodzeniu żywiły się mlekiem matki rodziły się bez zębów lub z niewielką ich ilością. Kiedy ich szczęka przestawała rosnąć następowała wymiana uzębienia. Wytwarzanie pokarmu zwiększyło szansę na przetrwanie młodych i samicy, która nie musiała już narażać życia w celu zdobycia dla nich pokarmu i mogła poświęcić się nad opieką nad nimi. Samica przed porodem gromadziła warstwę tłuszczu, by zapewnić sobie zapas pokarmu dla potomstwa.

Przypisy

1. P. M. Butler, D. Sigogneau-Russell, P. C. Ensom. *Possible persistence of the morganucodontans in the Lower Cretaceous Purbeck Limestone Group (Dorset, England)*. „Cretaceous Research”. 33 (1), s. 135–145, 2012. DOI: 10.1016/j.cretres.2011.09.007 (https://doi.org/10.1016/j.cretres.2011.09.007).

Bibliografia

- Stephen Jay Gould, *Dzieje życia na Ziemi*, Świat Książki, Warszawa, 2007.
- Zhe-Xi Luo, Zofia Kielan-Jaworowska i Richard L. Cifelli, *W poszukiwaniu filogenezy ssaków mezozoicznych*, Acta Palaeontologica Polonica 47 (1), 2002: 1-78 (http://app.pan.pl/streszczenie/item/app47-001.html)

Źródło: „https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Morganukodonty&oldid=58711073”

Tę stronę ostatnio edytowano 7 lut 2020, 13:18. Tekst udostępniany na licencji Creative Commons: uznanie autorstwa, na tych samych warunkach (http:https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.pl), z możliwością obowiązywania dodatkowych ograniczeń. Zobacz szczegółowe informacje o warunkach korzystania (http:https://foundation.wikimedia.org/wiki/Warunki_korzystania).